

گام‌های شایان و پرس‌های دیم‌را تیز کردن‌ی خوندن ... زاهیر ع‌ب‌ش

چون دوی ، هم‌میش خوندن و دیموکراتی‌تی بی‌یک‌و گره‌داو‌ت‌و .
ب‌لای ئ‌و‌و دیموکراتی‌ت ت‌نها ش‌وازی ب‌و‌و‌ب‌رای‌تی کردن نیی ،
ئ‌و ج‌خت ل‌و‌و د‌کات‌و ، ک‌ دیموکراتی‌ت ئ‌و‌و‌ی ک‌ د‌ب‌ت ل‌ ناو
مر‌ف‌کاندا دیال‌گ ب‌رد‌وام ب‌ت ، ک‌ ئ‌زموونی جیاوازیان ه‌ی ،
دیوی ل‌وبار‌ی‌و‌و د‌نووس‌ت ک‌ چ‌ن بیر گ‌ش‌د‌کات ، ه‌رو‌ها چ‌ن
یاریکردن و ب‌دراماکردن ئ‌و ه‌ل و م‌رج‌مان ب‌ د‌ر‌خس‌ن‌ت ، ل‌
ح‌ا‌ت‌ک ک‌ د‌خی ژیان ب‌ره‌م به‌ن‌ت‌و ، ب‌ ب‌د‌ست ه‌ن‌انی زانست
و پیاد‌کردنی ، یاری و ب‌دراماکردن کاریگ‌ری ل‌س‌ر کردارمان
داد‌ن‌ت و ب‌ریو‌مان د‌بات . ب‌ه‌مان شیو‌ش ل‌لای بوا و فریر
ج‌خت ل‌ ن‌ه‌شتنی چ‌وساندن‌و د‌ک‌ن ل‌بواری پ‌رو‌رد‌دا ، ب‌ام
ب‌هامان میت‌دی چ‌ن د‌وی نا ب‌ک‌ ب‌ میت‌د‌کی تر .

بوا ب‌هاوک‌اری فریر ل‌بار‌ی داگیرکردنی کلتورید‌و ،
ب‌زانیاری‌کانی خ‌ی ل‌بار‌ی شان‌ مینب‌ر‌کی ب‌ دیال‌گ خ‌ق‌اند ،
بین‌ر ، ب‌شدار و خو‌ندکار بانگ‌ه‌شت د‌کات ب‌ ئ‌و‌ی ب‌رپ‌رچی ئ‌و
کلتوری داگیرکاری‌ بد‌ن‌و ک‌ ب‌او‌ب‌ت‌و .

هم‌میش دیال‌گ س‌نت‌ر ل‌لای قی‌نسکی ، بوا و فر‌ری ، ه‌رس‌کیان
ثام‌ا ب‌و د‌ک‌ن ، ک‌ دیال‌گ ل‌گ‌و ئ‌ویت‌ردا رووی دوو‌می ئ‌و
شت‌ د‌بینیت ک‌ ب‌د‌ست‌و گیراو ئ‌ویش پ‌یو‌ندی ب‌ ه‌ردوولای
خاو‌ن دیال‌گ‌و ه‌ی ، قی‌جتسکی د‌ت‌ت‌د‌ها‌ن‌انی مر‌ف ئ‌و‌ی ک‌
ل‌ پ‌رس‌سی گ‌رینی ئ‌ستا د‌ها‌تووت ب‌ مس‌گ‌ر د‌کات ، ه‌رو‌ها
قی‌جتسکی ه‌روو‌ک بوا ج‌خت‌ ل‌ س‌ر پ‌ت‌نسیالی یاریکردن
د‌کات‌و .

فر‌ری د‌نووس‌ت مر‌ف تاک‌ بوون‌و‌ر‌ک‌ ل‌ گ‌ی ب‌کره‌ن‌انی
زمان‌و ، تو‌ژین‌و ل‌ واقعی‌تی راست‌قین‌ی خ‌ی د‌کات ، ه‌ر ل‌و
قابیلی‌ت‌و‌ی ک‌ د‌توان‌ت ک‌ پ‌ ل‌ س‌ر استی‌کان داب‌ن‌ت ، ک‌
واد‌کات ، مر‌ف کاریگ‌ری داب‌ن‌ ک‌ چ‌ن واقعی ن‌ایندی بخو‌ق‌ن‌ ،
زمان ثامراز‌ک‌ ب‌ پیاد‌کردنی کرداری ش‌نبیری ل‌ ه‌مانک‌اتیشدا
ای‌ک‌کی گ‌رنگ‌ ب‌ کرداری ک‌م‌م‌ای‌تی . ه‌و‌د‌انی مر‌فیش ب‌
ب‌کردارکردنی ووش‌کان‌تی ، کار ب‌واتای کرد‌یک‌کردنی ووش‌ د‌ت

مہ بہت لے ووشہش بیر و بیرکردن وای مرہ قہ کانہ ، کار جیا ناکرہت و
لہ بیر، بہ کو کاریگرہی لہ سر بیر ہہ یہ، بیرکردن و کان ناگہ نہ
نہ نجام نہ گہر پرہ سای فہ ربوون استہ قینہ و زانستیانہ و سہ ردہ میانہ
نہ بہت، پرہ سای زانستیانہ و سہ ردہ میانہش نہ و یہ کہ کہشہ کان و
مہ سہ لہ کان نمایشبات و نہ نالیزہ یان بکات تا بہ ئاسانی بتوانرہت
گہ انکاریان تیا بکرہت، نہ خنہ گرتنہ کان دہ بہت بہ داکہ و تہ کی
پراکتیکراو واتہ ہہ وہست وہ رگرتن. ناوہرہ کی نہ و بہرنامہ و میتہ دہی
کہ کہشہ کان دہستنیشان دہکات و نمایش دہکات خہی لہ خہیدا
بہرنامہ یہ کی دیالہ گکارانہ یہ.

ئەویش بە واتای ئەنالیزکردن و شیکاری واقعی بە دیدکی
خەندەگرانە. هەركاتەكیش بە دیدو بە میتەدەکی خەندەگرانە باس و
توێژینە و وەكان دەكرێن، سوودی یەكجار گەورە بە پرستی خویندن
دەگەیەنێت. ئەمە دەبێت ئەو فیری خوەندكار بکەین لە خەندە بگرت،
گرنگ نیە چید دەبێت و لەگەڵ ئایدەلێزیا و بیرو باوەی تە
دەگونجەت یان نە، گرنگ خەندە گرتنە، بە نموونە ئەگەر لەوانە
مەژوودا بین، کە وانە یەکی تەدایە باس لە شەشەکانی شەخ مەحمود و
بارزانی دەکات، دەبێت شیکاری خوەندکار و ئەنالیزی خوەندکار
ئەو بەت، کە چەن ئەو سەردەمە دەخاتە ژێر خەندە خەییو، ژێر
گومانی خەییو، دراما پیداگەگیک، گەمە سەکە و وونکردنە و
بەهاکان، باشتەین هاوکاریمان دەکات، تا بتوانین ئامرازی و
بیرکردنە وە خەندەگرانە پەشکەش بە خوەندکاران بکەین. تەبیر بە
خوەندکار دەکەیتەو، نەک بیری پەبەنیتەو، بیرکردنەو شە دەبێت
سەرچاوەی مەعریفە. خوەندکار فەری گومان دەکەیت، کە گومان لە
واقیعی ئەبوردوو و ئەستای بکات، پەروەردە لەلای فەریر پەدانی
زانباری نیە بەکو دەستەبەرکردنی ئامرازکانی بەدیھەنەنی
زانباری لە بارە بوونی خەمان و واقیعی ئەو هەل و مەرجە تەپیدا
دەژین.

ئاىا دراما هه و ميتدەكى بىكەك بى ئىدارە كىرىش و
 ناكەكى كەنى كە لى قوتابخانە كەندا وودەن؟ ئاىا دراما
 دەتوانەت، خوەنكاران فەرى خەشتە وىستەكى قوۋ بىكەت، خەشتە وىستەنىش
 بى ماناى فەركەرنى دىالەكچە چۈنكە لى كەتە رەق و بى دەرەستەدا
 نەتوانەن دىالەكچە بىكەن، مەرجى بىكەمى دىالەكچە وىستە و
 قىو كەرنى بىكەن.

لله دره ژای ئهم باسه دا به مان ووند بیه و که چن پیداگه گه کان له خوهندگا کا ندا، به یاشخانی شه پیریان کار له گه که ش و ه و او

ژینگه کم مایه تی و ئیدار ی که شهکان له خو ننگا کاند د کهن، هه موو خو ننگا یه کیش ژینگه یه کی له کالی و داکه و ته یه کی سه ر به خه ی هه یه، که دابه نه له داکه وت و واقعیه که مایه ته یه کی که تیدا ده ژین. کارکردنیش ته وت به وون ده کاته وه، که چ میت ده که شیا وه به کارکرن، ته و پرسپاری کارکردن شه دوا جار ته وه مان په د ته ت که ته وه درامایه کار له گه که شهکان ده کات، ده شته ئیدار ی که شهکان به شه که ته له ئه رکی پیدا گه که کهن. پرسپار له ره دا ته وه یه، چن هه زی زانستی پیدا گه که کهن کاریگه ری خه ی داده نه ت، کاته که له گه که شه و ناکه که کاند کار ده که یه؟ له خو ننگا کاند، به مام سه ت چ میت ده کی ئیدار ی که شه و ناکه که کهن سودم نه ده؟ به چ شه وه یه که ئیدار کردنی که شه و ناکه که کهن ده ته ته به شه که ته له ئه رکی پیدا گه که کهن.

له به ره ته وه یه که با وه ره وایه که دراما وه که فره مه کی ده برین په ویسته له خو ننگا کاند جه گایه کی ره فراوانی هه ته، ته زموونی ره ری یه پیدا گه که کهن و له که له ره وان له په سه ی خو نندی دراما له وه تانی ته ژئاوادا وای ده بینن، به هه ی به دراماکردن و دراماتیز کردنی جه ره ها بارو ده خ و حالته، ده توان ره ته مه شه فراوانته ته گه یشتن زیاتر به که، هه ماهه نگی و سیمپاتی و سینگراوانی و به خشن ده ی و به مر ته بوون په یو سه ته به هه مووان. نموونه یه که به ته و ده ده ده هه نه وه، ته ویش ده خه ناکه کی و که شه ی قوتا بخانه یه، له که له ره وان ی په سه ی په ره رد ی زانستی ده ته نه خو ننگا ته و جه گایه یه که هه میشه په سه ی به که مایه تی (socialiserings processer) بوون ته دا روود ده ات. له په سه ی به که مایه تی بوون ته مه فره نه ره کهن، دیار ده کهن و زانیاری ته و عورف و عاده ته ده بین که له که مایه گادا ته گه په دراوه.

به گومان له خو ننگا کاند حه ته که شه و ناکه کی شه که به ره ده وام وه ده ده ات، له وه تانی ره ژئاوادا ناتوان ره ته خه ی له لاد ره ته، به لام ده نیام که که شه و ناکه که کهن، له کوردستاندا به نه بان ده که ته و به گره ده زگای خو ننگا هه ره ئاگاداری نه یه و زهنیشی به ی ناچه ته، وه هه ته به ره که وتن هه ته، که شه و ناکه کیش دروست ده ته، ناکه کیش ناکره ته ته نه له یه که وه وه سه ره به که ته، ته نه ها وه که کیش یه که به باره نه گه ته یفه که یدا به بینن، به که کو ده شه ته ناکه کی هه ل و مه رجی په شه ته نیسه هه ته، به مام کاته که ناکه کی به که شه و گرفت و به توانای ده م نه ته وه، که ته گره به شه وه یه کی ته ره نه ی مام مه ی له گه نه که یه. باسکردنی که شه و ناکه کی له قوتا بخانه کاند مه به ته ته وه یه،

که خودنندگان ژینگه و زمین که خودنکاران و بواریان پیدرت که فوری و بکران که چن بشووی کی تندروست، فوری ئیدارکردنی که شکان بکران، بشووی یکی مرث و دستان و باش فوری و بکران که لگه گرفت و ناکه کی کان مام بکن.

لکه راوان و پیشه رانی بوار پورده باوانیان وایه دت قوتا بخانه زانستی ئیداری که شکان و مام کردن لگه ناکه کی کان فوری خودنکاران بکات، مام کردن لگه که شکان پویستی بکارزانی، قابیلیت و خودکی ئکتیف، ووش ئرکی قوتا بخانه یه، که خودنکاران مشی و لها تووی و قابیلیت بکن وک ه موو باب تکانی تری خوندن، زانیاری ل سار مام کردن لگه گرفت کان و ئیداری که شکان سار تای و ووشاوی و توانستی یه که بتوانین ل جهیانی داری وای خودنگادا ب دروستکردنی که مگای کی تندروست بکاربه نرت، هر وک چن جندوی دت " دت زانستی کان ب رینه و داری وای قوتا بخانه کان " وات زانست ب ژیان و ببتین و. جندیوی یکه ل سارقا فای پراگماتیکی و خاوی قوتا بخانه پیرگرسیفی بوو، ئم بچوون داوای د کرد با منداان خیان دکر ب ژیان و زانیاری کان بکن، چن دت ب زانیاری کان بگات، زانیاری کانی خودنگاش دت ل پویستی و پرسپاری منداان و سرجاو بگر، باب تکان سرجاوی زانیاری منداان فراونتر بکات، ه موو و گه انکاریانی سار تای سادی 1900 ندا بهای که چی خک و تکلای کولتور کان، واقع کی نو ل شسی پیشسازی هات ئاراو، دیوی دیویست و گرانکاریای دکر و تئامریکا ل پرسای خودندا نگ بدات و، نک ل نوان تری پرسای خوندن و دکر و تئامریکا پراکتیدا. بشای دروست بت، دیویست و زمین مینه بخو قننت که خودنکار گوزارشت ل گرانکاری کانی که مگا و شر فای که مگا کی خی ل خودنگا کانا بکات، بوا تای پکی ل تیوری پکی تری ل داکوتی که مگا گادا بت.

یکه ل گرنترین ئرک کانی قوتا بخانه وایه که کاربکات ب چسپاندنی بها بنچینه یکانی ژیانی که مایه تی، که که مگای ل سار بنیاتنراو، ل بر و و دت و پویستی خودنکار فوری توانی تگیشتن ل غمی ئوانی تر بکرت و هاوسز بت بیان. فوری کولتوری دیالگ بکرت، خسه تی کلتوری دیالگ ل توو ژینه وای باب تاکان و دت پدکات، که ئرکی پیداگه کان و و واقع شیت بکن، که دکه و تئان خودنکارو مام ستاو، خودنگا دت دژایه تی و پیرپیرچدان وای ه موو م یل کی نازاردان

و هـ راسا نكردن ئـكتيف بكات. زيندـگى مرـف، بـ حورمـتى نـكردن، نـزادى تاكـكان، سـروـرى مرـف، بـهاو نـرخى هـموو تاكـك، يـكسانى ژن و پـياو، ســيدارـتى، هاوكارى بـ هـيزـكان و دووچارى گرفت هاتووـكان هـموو ئـو و بـهاو نـرخانـيـك قوتاـبخانـ دـبـت بيناي بكات و بيگوازـتـوو بـ ناو ژيان.

هـرمـامـستايـك گـر ئـم چـند دـانـ بخوـندـتـوو و پرسـيار لـ خـى دـكات، يـان و پـويستـ پرسـيار لـ خـى بكات، ئـى باشـ بـ چ ميتـدـك باس لـم بـهايـانـ بـكـين، تـك وـك مـامـستايـك ميتـدـكـى تـ جـياوازي لـگـ ميتـدـكـى ئـوى ترـدا چـيـ؟ . مـن دـنيـام كـ لـ كوردستان زـر بـكـمى يـان ئـنگـ هـيچ مـامـستايـك ئـم پرسـيارى بـ مـشكـدا نـيت، چـونـكـ زـربـى خوـندگـان مـامـستاكان و تـنانـت سياستـى پـروـردـى، تـنها گواستـنـوى زانـيارى لـ قوتونـراوى مـامـستايـ بـ خوـندكارو، ئـويش كـپى زانـيارى مـامـستا دـكاتـوو، بـهـيچ شـووـيـك خوـندكار زانـيارى بـرهـم ناھـندـتـوو.